

Załącznik
do Uchwały Nr XXVII/191/21
Rady Powiatu Opolskiego
z dnia 28 stycznia 2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
NA LATA 2021-2026**

OPOLE 2021

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218 t.j.) przez przemoc w rodzinie należy rozumieć „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Z powyższej definicji wynika, że przemoc charakteryzuje się kilkoma cechami:

- jest zawsze intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- jest naruszeniem praw i dóbr osobistych, w tym też prawa do samoobrony i samostanowienia, prawa do nietykalności fizycznej, godności i szacunku;
- jest przyczyną cierpienia i szkody, fizycznej lub psychicznej, często się powtarza;
- towarzyszy jej poczucie bezkarności;
- siły są nierównomierne, sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- odpowiedzialny za nią jest sprawca, bez względu na to, co zrobiła ofiara.

2. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE OPOLSKIM:

Dokładne wskazanie skali zjawiska przemocy na terenie powiatu jest niemożliwe, ze względu na fakt, iż wiele osób doświadczających przemocy nie zgłasza się po pomoc, chociażby ze względu na:

- obowiązujące stereotypy, dotyczące zjawiska przemocy;
- poczucie wstydu, związane z ujawnieniem bardzo osobistych faktów, z życia osoby doświadczającej krzywdy ze strony najbliższych;
- braku przekonania o skuteczności działań służb, realizujących działania na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- strach przed sprawcą przemocy.

Jednakże narzędziem, które w swoisty sposób daje możliwość określenia względnie wiarygodnej skali zjawiska przemocy na danym terenie, jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Jej uruchomienie odbywa się poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A”. Dokument ten, a konkretniej liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A” (oraz kontynuacja realizacji procedury), stanowi niejako miernik skali zjawiska przemocy. Określenie rozmiaru zjawiska odbywa się przez kalkulację danych, udostępnionych przed podmioty, uprawnione do wszczynania procedury „Niebieskie Karty”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w latach **2017-2019** na terenie powiatu opolskiego, przez przedstawicieli podmiotów do tego uprawnionych.

PODMIOTY UPRAWNIONE	ROK		
	2017	2018	2019
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	58	44	53
Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	1	0
Policja	132	135	130
Oświata	4	6	2
Ochrona zdrowia	1	1	1
RAZEM	195	187	186

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu

Analizując wskazane wyżej dane, można sformułować następujące wnioski:

- w 2017r. na terenie powiatu opolskiego wypełniono najwięcej formularzy „Niebieska Karta-A”;
- procedura „Niebieskie Karty” najczęściej wszczynana była przez Policję;
- najmniej zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie otrzymali pracownicy Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- dane wskazują na brak, znaczących zmian w zakresie obejmującym ewentualny wzrost/spadek zjawiska przemocy na przestrzeni 3 lat.

Zestawienie ilości sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” w latach 2017- 2019 w poszczególnych gminach powiatu opolskiego.

L.p.	Gmina	Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” w poszczególnych gminach na terenie powiatu opolskiego w latach 2017-2019			Łączna ilość formularzy
		2017	2018	2019	
1	Chrzastowice	8	7	9	24
2	Dąbrowa	16	15	22	53
3	Dobrzeń Wielki	1	3	11	15
4	Komprachcice	12	13	16	41
5	Łubniany	10	7	4	21
6	Murów	7	7	17	31
7	Niemodlin	38	40	33	111
8	Ozimek	39	33	20	92
9	Popielów	10	17	11	38
10	Prószków	12	20	20	52
11	Tarnów Opolski	21	17	9	47
12	Tułowice	2	7	6	15
13	Turawa	19	1	8	28

Źródło: Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu

Analiza danych, zawartych w powyższej tabeli wskazuje, iż:

- w gminie Niemodlin w latach 2017-2019 wypełniono najwięcej, bo 111 formularzy „Niebieska Karta-A”;
- najmniej procedur „Niebieskie Karty” wszczęto w gminach Dobrzeń Wielki oraz Tułowice;
- w gminie Dobrzeń Wielki daje się zaobserwować znaczący wzrost liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”, na przestrzeni ostatnich lat;
- w gminach Dąbrowa, Prószków, Tarnów Opolski liczba rodzin dotkniętych przemocą (we wskazanym okresie) jest zbliżona do siebie, a ilość wypełnionych formularzy „NK-A” jest o ponad połowę niższa od formularzy wypełnionych w gminie Niemodlin.
- Łubniany, Chrzastowice, Turawa, Murów wyróżniają się na tle pozostałych gmin stosunkowo małą liczbą wszczynanych procedur.

W sposób szczególny należy jednak zwrócić uwagę, na istotny czynnik, jakim jest liczebność populacji danej gminy. Stąd, za oczywisty fakt należy przyjąć niemożliwość dosłownej interpretacji powyższych liczb, w celu wskazania gminy, zmagającej się ze zjawiskiem przemocy w stopniu najwyższym.

Powyższa analiza wyznacza jednak, jeden z kierunków intensyfikacji działań, jakie zostaną zrealizowane w ramach programu (w odniesieniu do danych statystycznych).

3. AKTY PRAWNE:

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz.U. 2020 poz. 218 t.j.);
2. **Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy** (Dz. U. 2020 poz. 1359 t.j.);
3. **Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej** (Dz. U. 2020 poz. 1876 t.j.);
4. **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz.U. 2019 poz. 2277 t.j.);
5. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii** (Dz. U. 2020 poz. 2050 t.j.);
6. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”** (Dz. U. 2011 Nr 209, poz. 1245);
7. **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne** (Dz. U. 2011 nr 50 poz. 259);
8. **Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie** (Dz. U. 2011 nr 81 poz. 448).

4. CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Celem głównym programu jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy oraz walka z następstwami jej wystąpienia, w środowisku rodzinnym mieszkańców powiatu opolskiego

Cele szczegółowe:

- a) sukcesywne przekazywania wiedzy/informacji, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie;
- b) poprawa jakości pomocy, świadczonej osobom doznającym krzywdy w środowisku rodzinnym
- c) podejmowanie działań wobec sprawców przemocy;
- d) inicjowanie spotkań oraz przedsięwzięć, służących doskonaleniu zawodowemu (w ujęciu praktycznym oraz merytorycznym) osób realizujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

W związku zaplanowaną realizacją wyznaczonych wyżej celów (ogólnego i szczegółowych) konieczne jest wskazanie trzech obszarów działań, w obrębie których, zostaną podjęte stosowne czynności.

PROFILAKTYKA – obszar kumulujący działania o charakterze informacyjno- edukacyjnym, przeznaczone dla ogółu populacji powiatu opolskiego.

INTERWENCJA – obszar obejmujący spectrum działań, będących następstwem ujawnienia/potwierdzenia wystąpienia zjawiska przemocy w przypadkach konkretnych rodzin/osób, zamieszkujących na terenie powiatu opolskiego.

EDUKACJA – obszar uwzględniający realizację przedsięwzięć, służących wzbogaceniu zasobu wiedzy profesjonalistów, realizujących zadania (na rzecz osób uwikłanych w zjawisko przemocy), w instytucjach funkcjonujących na terenie naszego powiatu

OBSZAR	CEL	DZIAŁANIE	NARZĘDZIA/ METODY	REALIZATOR /PARTNERZY	OKRES REALIZACJI
PROFILAKTYKA	Sukcesywne przekazywania wiedzy/informacji, dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programu „Bezpieczny Powiat Opolski”; • monitoring zjawiska przemocy; • przeprowadzanie badań/analiz z zakresu przemocy w rodzinie; • prowadzenie rejestrów / baz teleadresowych; • udostępnianie materiałów informacyjnych; • organizacja spotkań tematycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • opracowanie i realizacja programu profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą na lata 2021-2026 	<ul style="list-style-type: none"> • informatory • ankiety • kwestionariusze • ulotki • kalendarze • publikacje • programy 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu • Starostwo Powiatowe w Opolu • Ośrodki Pomocy Społecznej oraz szkoły, funkcjonujące na terenie powiatu opolskiego • poradnie psychologiczno-pedagogiczne 	2021-2026
INTERWENCJA	Poprawa jakości pomocy, świadczonej osobom doznającym krzywdy w środowisku rodzinnym	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami, prokuraturami, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami pozarządowymi i Kościołem w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie; • prowadzenie poradnictwa specjalistycznego; • zabezpieczanie miejsc schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie • współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • konsultacje (w tym telefoniczne i mailowe); • spotkania; • korespondencja; • programy • terapie 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu • Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu opolskiego • Jednostki zapewniające całodobowe 	2021-2026

		w zakresie działań, zmierzających do poprawy poczucia bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie		<p>schronienie; (w tym domy dla matek z dziećmi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stowarzyszenia; • fundacje; • organizacje pozarządowe; • prokuratury; • sądy • Kościoł 	
	<p>Podjęmowanie działań wobec sprawców przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja/monitoring programów korekcyjno-edukacyjnych/psychologiczno-terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie; • prowadzenie poradnictwa specjalistycznego; • współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w zakresie działań, zmierzających do wyeliminowania destrukcyjnych postaw sprawców przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • konsultacje (w tym telefoniczne i mailowe); • programy; • spotkania; • korespondencja • terapie 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu; (w tym osoby prowadzące oddziaływania korekcyjno-edukacyjne/psychologiczno-terapeutyczne) • Zakłady Karne/Areszty Śledcze; • prokuratury/sądy • Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu opolskiego 	<p>2021-2026</p>

<p>EDUKACJA</p>	<p>inicjowanie spotkań oraz przedsięwzięć, służących doskonaleniu zawodowemu (w ujęciu praktycznym oraz merytorycznym) osób realizujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie materiałów instruktażowych dla pracowników realizujących zadania na rzecz osób uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie • organizacja spotkań /szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> • konsultacje (w tym telefoniczne i mailowe); • instruktaże; • spotkania; • korespondencja 	<ul style="list-style-type: none"> • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu (w tym osoby prowadzące szkolenia) • Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie powiatu opolskiego 	<p>2021-2026</p>
------------------------	---	--	--	--	------------------

6. REALIZACJA

Inicjatorem oraz koordynatorem działań w ramach programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu oraz działający w jego strukturze Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Z kolei realizacja precyzyjnie określonych zadań odbywać się będzie (na zasadzie współpracy) z jednostkami działającymi na terenie powiatu opolskiego, takimi jak:, Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, Areszty Śledcze/Zakłady Karne, stowarzyszenia oraz fundacje, prowadzące działalność na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

7. OCZEKIWANE REZULTATY

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzrost wiedzy mieszkańców powiatu opolskiego, na temat zjawiska przemocy;
- wzrost poziomu wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie;
- wzrost skuteczności działań realizowanych wobec osób, uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie;
- poprawa jakości pomocy świadczonej osobom dotkniętym przemocą;
- ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy osobom, zmagającym się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- wzrost liczby akcji/przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym, skierowanych do mieszkańców powiatu;
- nawiązanie współpracy z innymi jednostkami/institucjami, tworzącymi indywidualne systemy przeciwdziałania przemocy w rodzinie o charakterze lokalnym.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ/ZADAŃ

Działania/zadania wyznaczone przez program w znacznej części, zostaną sfinansowane ze środków własnych powiatu, przez ich zaplanowanie w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu. Przewiduje się jednak współdziałanie w finansowaniu działań/inicjatyw ze środków własnych gmin i województwa, jak również ze środków własnych instytucji współuczestniczących w konkretnym przedsięwzięciu.

9. MONITORING

Wszystkie działania w ramach programu, podlegają stałej koordynacji/kontroli, przez pracownika socjalnego oraz psychologa, zatrudnionych w Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu. Z kolei roczne podsumowanie realizacji programu, skutkować będzie sporządzeniem (przez wskazane wyżej osoby) stosownego sprawozdania, które (po akceptacji Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu) będzie przedkładane Zarządowi Powiatu Opolskiego, do końca stycznia (roku następującego po okresie sprawozdawczym).